

20.5.2020

LIIKENNEINVESTOINTIEN TOTEUTUNUT RAHOITUS HELSINGIN SEUDULLA 2000–2019**1 Investoinnit ratoihin, teihin ja pääkatuihin Helsingin seudulla**

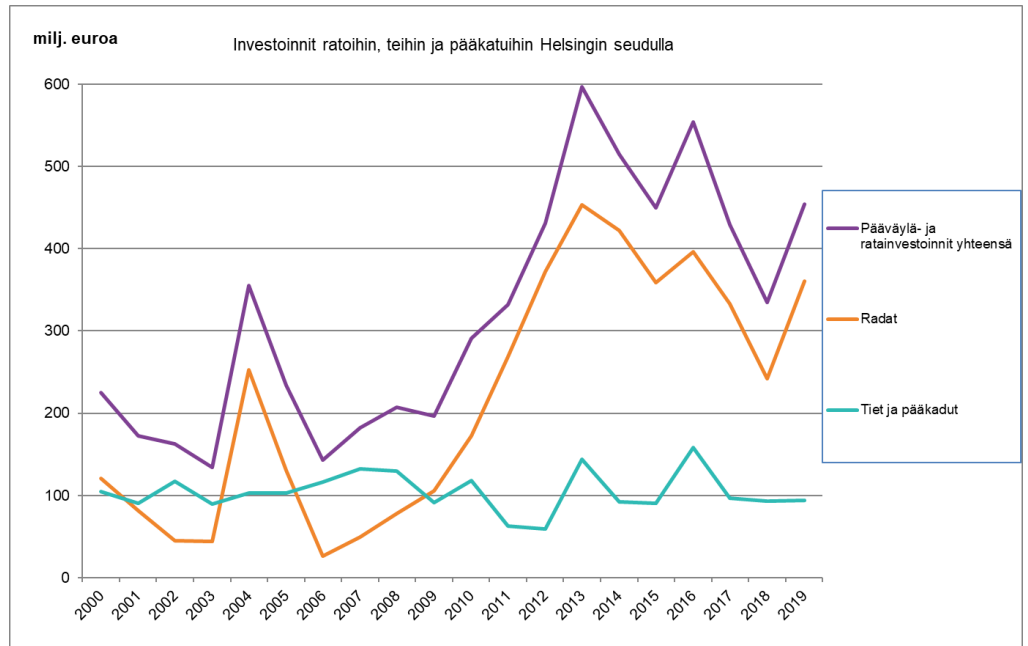
Liikenneinvestointien rahoitustaso seudulla on ollut viime vuosikymmenellä suurten ratahankkeiden vuoksi ennätyskellisen korkealla. Vuosina 2017-2018 raidehankkeiden rahoitustaso laski selvästi, koska Kehärata ja Länsimetron 1-vaihe valmistuivat. Vuonna 2019 rahoitustaso nousi taas edellisvuosien ennätystasolle. Raideinvestointien ja tieliikenteen pääväyläinvestointien taso Helsingin seudulla oli vuonna 2019 yhteensä noin 455 miljoonaa euroa (kuva 1).

Helsingin seudulla on investoitu viimeksi kuluneen vuosikymmenen aikana (vuosina 2010–2019) ratoihin keskimäärin noin 340 sekä teihin ja pääkatuihin noin 100 miljoonaa euroa vuodessa eli yhteensä noin 440 miljoonaa euroa vuodessa. Vuodesta 2009 alkaen raideverkkoihin on kohdistunut suurempi osuus investoinneista kuin teihin ja pääkatuihin. Tie- ja pääkatuverkon investoinnit ovat pysyneet vuodesta 2010 lähtien keskimäärin 100 miljoonan euron vuositasolla (kiinteähintaistettuna vuoden 2019 hintatasolle).

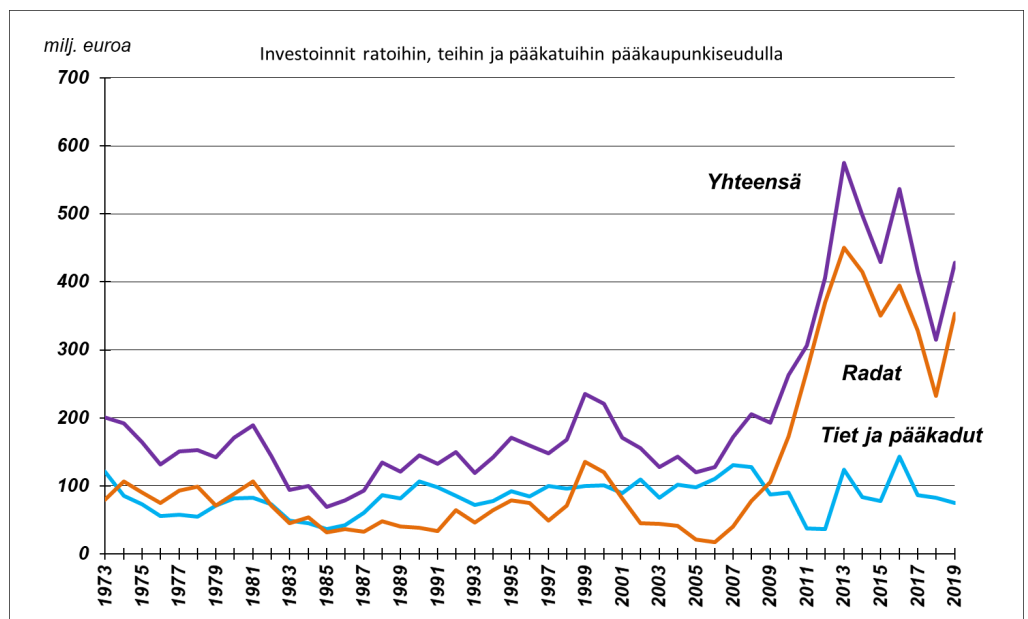
Vuonna 2019 oli käynnissä isona ratahankkeena Länsimetron jatke Kivenlahteen. Valtio on osallistunut Länsimetron rahoittamiseen sen ensimmäisen vaiheen alkamisesta alkaen, loppuvuodesta 2009 lähtien. Muita käynnissä olevia ratahankkeita olivat mm. Pasilan läntinen lisäraide, Pasila–Riihimäki kapasiteetin lisääminen (I-vaihe) ja Helsingin ratapihan toiminnallisuuden parantaminen (Helra). Myös MAL-sopimuksessa sovitun Raide-Jokerin katutyöt alkoivat kesällä 2019.

Tiehankeista suurimpia olivat Klaukkalan ohikulkutie ja Länsimetron jatkeen liityntäliikennejärjestelyt. Espoon kaupunki puolestaan rakensi omalla rahoituksellaan Kehä I:tä Keilaniemessä, ja sen kattaminen valmistui vuonna 2019.

Puhtaita peruskorjaushankkeita ei ole sisällytetty rahoitusseurantaan, joista Espoon Kirkkojärven painuman korjaus valmistui 2019. Koko maan tasolla liikenneväylien korjausvelan vähentämiseen Sipilän hallitus myönsi lisärahoitusta Liikenneväylien korjausvelkaohjelma 2016–2018:ssa ja ns. 364-ohjelmassa. Klaukkalan ohikulkutie on ns. 364-hanke, ja sen toteuttamisesta sovittiin MAL 2016-2019 -sopimuksessa.



Kuva 1. Investoinnit ratoihin, teihin ja pääkatuihin Helsingin seudulla 2000–2019 (kiinteähintaistettuna vuoden 2019 hintatasolle).



Kuva 2. Pitkän aikavälin seuranta: investoinnit ratoihin, teihin ja pääkatuihin pääkaupunkiseudulla 1973–2019 (kiinteähintaistettuna vuoden 2019 hintatasolle).¹

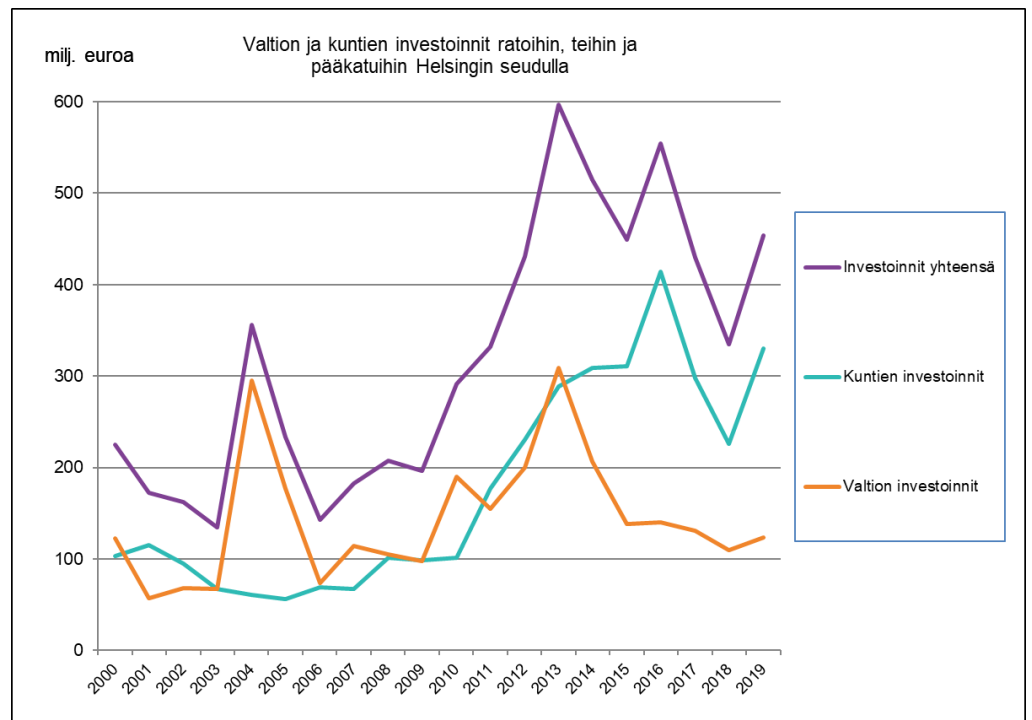
2 Valtion ja kuntien rahoitusosuudet liikenneverkkoinvestoinneista

Valtio on investoinut vuosina 2010–2019 Helsingin seudun ratoihin ja teihin yhteensä keskimäärin noin 170 miljoonaa euroa vuodessa. Samana aikana kuntien investoinnit ratoihin, teihin ja pääkatuihin ovat olleet keskimäärin noin

¹ Pääkaupunkiseudun raitininvestoinnit vuoteen 2003 asti sisältävät myös muun Helsingin seudun raitininvestoinnit.

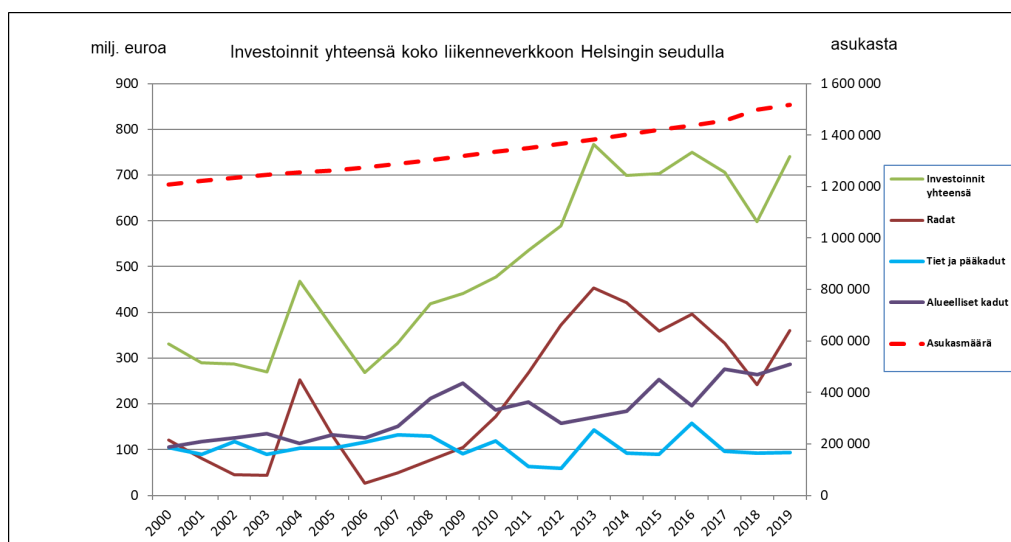
270 miljoonaa euroa vuodessa (kuva 3). Vuonna 2019 valtion investoinnit seudulle olivat noin 125 miljoonaa euroa.

Helsingin seudun kunnat ovat osallistuneet edellä mainittuihin valtion maanteiden rakentamiskustannuksiin. Pääkaupunkiseudun kunnat, joista on kattavat vuosittaiset tiedot, ovat osallistuneet 2010-2019 välisenä aikana keskimäärin 25 miljoonalla eurolla vuodessa. Vuositasolla vaihtelut ovat suuria; alle kymmenestä miljoonasta yli neljäänkymmeneen miljoonaan euroon. Kehyskunnista tiedot eivät ole aivan yhtä kattavia ja siellä vuosikeskiarvo on noin nelisen miljoonaa. Keskimäärin Helsingin seudun kunnat ovat osallistuneet yhteensä noin 30 miljoonalla eurolla vuodessa valtion maanteiden rakentamisiin.



Kuva 3. Valtion ja kuntien investoinnit ratoihin, teihin ja pääkatuihin Helsingin seudulla 2000–2019 (kiinteähintaistettuna vuoden 2019 hintatasolle).

Kunnat huolehtivat lisäksi alemmasta katuverkostaan. Kuntien investoinnit alueellisiin katuihin ovat olleet vuosina 2010–2019 keskimäärin noin 220 miljoonaa euroa vuodessa. Alueelliset katuinvestoinnit ovat nousseet lievästi vuosien ajan, mutta vuosina 2015 ja 2017 ne nousivat pääkaupunkiseudulla kumpanakin vuonna 70–80 miljoonalla eurolla. Tämä johtui Espoon metroasemien (Otaniemi, Tapiola ja Matinkylä) ympäristöjen mittavista asunto- ja katurakentamisista. Nyt rakentaminen on siirtynyt Länsimetron jatkeen varrella olevien uusien asemien ja niiden ympäristöjen rakentamisiin. MAL-sopimuksen myötä kasvaneet asuntotuotantotavoitteet edellyttävät kunnissa myös jatkossakin monin paikoin uutta tie- ja katurakentamista. Helsingin seudun kunnat investoivat alempaan katuverkkoon vuonna 2019 noin 290 miljoonaa euroa (kuva 4).



Kuva 4. Investoinnit liikenneverkkoon yhteensä Helsingin seudulla 2000–2019 (kiinteähintaistettuna vuoden 2019 hintatasolle).

Kun myös alueelliset katuinvestoinnit otetaan huomioon, kuntien ja valtion liikenneinvestointien taso Helsingin seudulla on ollut vuosina 2010–2019 keskimäärin yhteensä noin 655 miljoonaa euroa vuodessa (valtio noin 170 ja kunnat noin 485 miljoonaa euroa). Vuonna 2019 liikenneinvestointien kokonaistaso seudulla oli noin 740 miljoonaa euroa, josta valtion osuus oli noin 125 ja kuntien osuus noin 615 miljoonaa euroa.

3 Raportoinnista

Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta YTV seurasi liikenneinvestointien rahoituksen toteutumista vuodesta 1973 lähtien vuoteen 2009 asti, jonka jälkeen Helsingin seudun liikenne HSL on seurannut rahoituksen toteutumista vuodesta 2010 lähtien. Seurannassa ovat olleet mukana pääkaupunkiseudun kuntien (Helsinki, Espoo, Kauniainen ja Vantaa) omat investoinnit liikenneverkkoon sekä pääkaupunkiseudun alueelle kohdistuvat valtion investoinnit (kuva 2). Pitkän aikavälin seuranta on toiminut taustaselvityksenä mm. pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnitelmien (PLJ:t 1994, 1998, 2002 ja 2007) laadinnassa.

Tietoja valtion ja kuntien liikenneinvestoinneista Helsingin seudun 14 kunnan alueelta on kerätty Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmien (HLJ 2011 ja 2015 sekä MAL 2019) laatimisen tueksi. Koko aluetta koskeva seurantatieto kattaa vuodet 2000–2019. Vuoden 2019 tiedot on koottu kevättalvella 2020. Tiedot liikenneinvestointien määrästä kysyttiin kuntien ja valtion liikenneviranomaisten yhteyshenkilöiltä sekä Länsimetro Oy:ltä. Tietojen keruun yhteydessä on myös tarkistettu edellisen vuoden tiedot, joten luvut ovat saattaneet muuttua hiukan viime vuoden raporttiin verrattuna. Siuntio liittyi HSL:ään vuonna 2018 ja kunnan investoinnit on sisällytetty tästä lähtien Helsingin seudun kokonaisinvestointeihin.

Viime vuosina useita kuntien ja valtion yhteishankkeita on rahoitettu siten, että valtio maksaa osuutensa hankkeista jälkikäteen. Siten hankkeiden kustannusjako ei seurannassa ole täysin lopputilanteen mukainen. Myös

katuverkon luokittelu pääkatuihin ja muihin katuihin vaihtelee eri kunnissa, joten tiedoissa on näiltä osin jonkin verran epävarmuutta.

Raportoinnin yhteydessä on investointien seurannan kaikki luvut deflaoitu (kiinteähintaistettu) seurantavuoden hintatasolle ja kiinteähintaistaminen tehdään vuosittain. Samalla jatkettiin vuoden 2005 indeksisarja jatkumaan ennen vuotta 2005 siten, että vuosi 2005 on edelleen pisteluku 100. Toimilla ei ole merkittävää vaikutusta kokonaiskuvaan, mutta historialliset tiedot ovat nyt luotettavammin tulkittavissa nykypäivän arvoilla.

Investointien seurannan pohjatietoja on käytetty MAL 2019 -työssä muodostetun liikenteen infrastruktuuri-investointiohjelman lähtötietoina. Kokonaisuudessaan MAL 2019 -suunnitelmassa esitetyt ja 2020-luvulle ajoittuvat sekä jo päätetyt hankkeet tarkoittavat keskimäärin noin 470 miljoonan euron investointeja vuodessa, kun edellisten 10 vuoden (2010-2019) keskiarvo on ollut noin 440 miljoonaa euroa vuodessa. Suunnitelmassa esitetyt investoinnit hankkeisiin (ml. päätetyt hankkeet) ovat yhteensä arviolta noin 4,7 miljardia euroa vuoteen 2030 asti, joista suurin osa on joukkoliikennehankkeita. Edellä mainitusta arviosta päätetyt hankkeet (mm. Länsimetron jatke, Raide-Jokeri ja Kruunusillat) ovat yhteensä n. 1,3 miljardia euroa. Suunnitelmassa esitetyistä liikennehankkeista, joista ei ole vielä päätöstä, ovat investoinnit ja toteutumisaikataulut suurelta osin karkeita arvioita.

4 Yhteenveto

Helsingin seudun liikenneinvestointien kokonaistaso nousi jälleen viime vuonna liki ennätysellisen korkealle tasolle vuoden 2018 laskun jälkeen. Länsimetron jatkeen rakentamisen Kivenlahteen pitää raideinvestointien tason korkealla. Lisäksi vuonna 2019 käynnistyi Raide-Jokerin katutyöt ja Kruunusilltojen rakentaminen alkanee 2020-luvun alkupuolella. Pasila–Riihimäki kapasiteetin lisäämisen I-vaihe valmistunee kesällä 2020, ja II-vaiheen jatkaminen suoraan I-vaiheen loputtua on ollut esillä voimakkaasti.

Investointien rahoituksen painopiste on siirtynyt vuodesta 2013 lähtien enenevässä määrin valtiolta kunnille. Investointien painopiste siirtyi vuodesta 2011 alueelliselta katuverkolta rataverkolle, mutta poikkeuksena vuonna 2018 alueellisten katujen investoinnit (noin 260 miljoonaa euroa) ylittivät ratainvestoinnit (noin 240 miljoonaa euroa). Vuonna 2019 raideinvestointeja tehtiin noin 360 miljoonalla eurolla ja tie- ja katuinvestointeja noin 380 miljoonalla eurolla.

Vuonna 2019 liikenneinvestointien kokonaistaso seudulla oli noin 740 miljoonaa euroa. Seudun kunnat investoivat vuonna 2019 pääväyliin ja ratoihin noin 330 sekä valtio noin 125 miljoonaa euroa. Lisäksi kunnat investoivat alempaan katuverkkoon noin 285 miljoonaa euroa.

		v. 2019 M€	10 vuoden vuosikeskiarvo M€ (2010-2019)
Valtio			
	<i>radat</i>	100	125
	<i>tiet (ja pääkadut)</i>	25	45
summa		125	170
Kunnat			
	<i>radat</i>	260	215
	<i>tiet ja pääkadut</i>	70	55
	<i>alueelliset kadut</i>	285	215
summa		615	485
Summa		740	655

*Taulukko 1. Seudun liikenneinvestointien kokoomataulukko
(kiinteähintaistettuja miljoonia euroja).*

Yhteyshenkilöt vuonna 2019

ELY-keskus (maantiet)
 Väylävirasto (isot tiehankkeet 2010-)
 Väylävirasto (radat)
 Helsinki
 Espoo
 Kauniainen
 Vantaa
 Kerava
 Kirkkonummi
 Sipoo
 Hyvinkää
 Järvenpää
 Mäntsälä
 Nurmijärvi
 Pornainen
 Siuntio
 Tuusula
 Vihti
 Länsimetro Oy
 HSL

Pia Aaltonen
 Liisa Vähäkylä
 Liisa Vähäkylä
 Markku Riekkö
 Petri Vainio / Jussi Räty
 Jarkko Riipinen
 Jaakko Koivunurmi
 Erkki Vähätörmä
 Marko Suni
 Ville Kalima / Edvard Frisk
 Virpi Laine
 Heidi Saarenpää
 Matti Sulonen
 Jyrki Meronen
 Minna Aaltonen
 Ilmari Viljanen
 Jouni Rintanen
 Kristiina Kemppainen
 Matias Johansson / Ville Saksi
 Janne Markkula / Lauri Vuorio